

Міністерство освіти і науки України
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
економіки та підприємництва

А. А. Брояка
«19» квітня 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-професійна програма Економіка

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні ради студентського
самоврядування факультету
економіки та підприємництва
Протокол № 6
від «23» березня 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Вченої Ради
факультету економіки та
підприємництва
Протокол № 8
від «19» квітня 2021 р.

Вінниця 2021

1. Відомості про викладача, який викладає навчальну дисципліну

Паламаренко Яна Вікторівна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки та підприємницької діяльності, електронна адреса: yannetlamar@gmail.com

2. Опис навчальної дисципліни

ОК 10. Історія економіки та економічної думки;

кількість кредитів ЄКТС – 5;

кількість годин – 150 годин, у тому числі 58 аудиторних годин, 92 години самостійна робота.

Програма навчальної дисципліни передбачає перезарахування кредитів освітніх компонентів, отриманих студентами, які навчались за програмою академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти за наявності відповідних підтверджуючих документів.

Передбачено розробка аудіокурсу, дистанційних online курсів для здобувачів з особливими освітніми проблемами (інклюзивної освіти).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Термін викладання – один семестр, 1 курс, 1 семестр.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної програми

Історія економіки та економічної думки належить до навчальних дисциплін вибіркової компоненти, освітній компонент циклу загальної підготовки;

- при вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): «Філософія», «Політекономія».

- основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства».

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1. Призначення навчальної дисципліни. Освітня компонента «Історія економіки та економічної думки» спрямована на отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентностей – довести основні теоретичні положення сучасної економіки до оволодіння студентами економічних спеціальностей; надати допомогу в започаткуванні у студентів навичок та вмінні використовувати теоретичний інструментарій в дослідженні економічної поведінки господарювання, а також можливостей її прогнозування.

5.2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» полягає у формуванні у студентів комплексного наукового уявлення про закономірності еволюційного розвитку економіки різних цивілізацій та еволюцію економічних знань під впливом цих змін для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічних систем.

5.3. Задачі вивчення дисципліни – є засвоєння студентами предмета історії економіки та економічної думки як науки про еволюцію господарства країн світу - матеріальної передумови виникнення, розвитку, боротьби і зміни економічних ідей та концепцій у теоретичних напрямках, течіях і школах, вченнях окремих видатних економістів у історичному аспекті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральні компетентності (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

програмні результати:

РН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

РН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (hardskills): практичні навички (систематизація знань з організації торгівлі в сучасних умовах господарювання, використовується аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень), робота в команді (реалізується через: метод проєктів) та (softskills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

5.4. Зміст навчальної дисципліни

Програма дисципліни орієнтована на глибоке засвоєння вивчення історико-економічного досвіду та ідей видатних представників економічної науки; формування уявлень про особливості розвитку окремих країн; визначення факторів

та причин швидкого розвитку одних країн та відставання інших у різні проміжки часу; поглиблення та розширення знань з економічної теорії; формування теоретичної бази для аналізу проблем сучасної економічної політики; підвищення економічної та загальної культури фахівця з економіки.

5.5. План вивчення навчальної дисципліни

Тижень	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна Робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Господарство первісного та ранньорабовласницького суспільства. Зародження економічної думки	2	2	8
2	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. - V ст. до н.е.)	2	2	8
3	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації у період середньовіччя (V - XV ст.).	2	2	8
4	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XV - першої половини XVII ст.)	2	2	8
5	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	2	2	8
6	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – поч. XX ст.)	2	2	8
7,8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні XIX ст. – на поч. XX ст.	4	4	8
9	Господарство та економічна думка в період державного монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2	2	6
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	2	2	6
11,12	Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	4	4	8
13,14	Економіка та економічна думка України у 1917-1990 роках	4	2	6
15	Формування засад ринкового господарства в Україні (90 роки XX ст. – початок XXI ст.) Економіка незалежної України: особливості та перспективи розвитку. Економічна теорія на сучасному етапі	2	2	8
Разом		30	28	92

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента ВНАУ є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання.

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до практичних занять та лекційних занять (опрацювання літературних джерел)	14	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Розв'язування типових задач та ситуаційних вправ, заповнення таблиць, моделювання схем, виконання тренувальних завдань, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань	20	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Групові та індивідуальні творчі завдання (підготовка презентацій та доповідей за обраною проблематикою, розробка та захист проєктів, вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, таблиць)	34	4 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Контрольні роботи та тестування (опрацювання тестів згідно теми практичного заняття, самостійне розв'язування типових задач, письмове оформлення завдань)	24	2 рази на семестр	Тестування у системі СОКРАТ
Разом		92		

7. Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко. „Основи”, 2001. 687 с.
2. Вальрас Л. Элементы чистой политической экономии, 1874 // 25 ключевых книг по экономике. Изд-во „Урал-LTD», 1999.
5. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму: фірми, маркетинг, укладання контрактів. К.: АртЕк, 2001.
6. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег /Пер. с англ.. М.: Гелиос АРВ, 1999. 352 с.
7. Кларк Дж. Б. Распределение богатства: Пер. с англ. М.: Гелиос АРВ, 2000. 367 с.
8. Конфуций. Лунь юй. Изречения. М.: Эксмо, 2003.
9. Конфуций. Лунь юй. Лао-цзы. Дао дэ цзин. Мудрецы Поднебесной: Сб. Симферополь: Реноме, 2003.
10. Сей Ж. Б. Трактат по политической экономии. Сей Ж. Б. Трактат по политической экономии. Бастиа Ф. Экономические софизмы. Экономические гармонии. М.: Дело, 2000.
11. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй: Переклад з англ. К.: Port-Royal, 2001. 612 с.
12. Хайек Ф. Право, законодавство та свобода. Нове викладення широких принципів справедливості та політичної економії: Пер. з англ.: В 3-х т. -К.: Сфера, 1999-2000.
13. Чемберлин Э. Теория монополистичной конкуренции: реориентация теории стоимости: Пер. с англ. М.: Экономика, 1996.
14. Шумпетер Й. История экономического анализа: В 3 тт. СПб.: Экон. шк., 2001.
15. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. К.: Основи, 1995.

Додаткові

1. Гайдай Т. В. Курс „Історія економічних вчень”: Навчальний посібник. К.: Знання, 2002.
2. Гринчуцький В., Радіонова Л. Економічна історія зарубіжних країн. Курслекцій. Тернопіль: “Підручники та посібники”, 2003. С. 15 – 27.
3. Довбенко М. В. Видатні незнайомці: наукові ідеї, здобутки та життя економістів – лауреатів Нобелівської премії. К.: „Академія”, 2000.
4. Довбенко М. В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія): Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 336 с.
5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. 952с.
6. Жид Ш., Рист Ш. История экономических учений: Пер. с фр. М.: Экономика, 1995.
7. Злупко С. М. Історія економічної теорії: Підручник. Київ: „Знання”, 2005. 720 с.

8. Базилевича В. Д. Історія економічних учень: Підручник. К.: Знання, 2004. 130 с.
9. История экономических учений: Учебное пособие / Под ред. В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. М.: ИНФРА-М, 2000.
10. Корнійчук Л. Я., Татаренко Н. О. Історія економічної думки: Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2001.
11. Ковальчук В. М., Сарай М. І. Історія світової та української економічної думки. Підручник з історії економічних вчень. Тернопіль: „Астон”, 2004. 416 с.
12. Ковальчук В. М., Сарай М. І. Ретроспектива світової економічної думки: Навчальний посібник з історії економічних вчень. Тернопіль: „Астон”, 2006. 541 с.
13. Кушнір В.С. Історія економічних вчень: Навчальний посібник. Харків: Еспада, 2004. 208 с.
14. Лановик Б. Д., Лазарович М. В. Економічна історія. Курс лекцій. К.: „Вікар”, 2000. 334 с.
15. Лісовицький В. М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник. Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. 220 с.
16. Мазурок П. П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: Навчальний посібник. К.: Знання, 2004. 477 с.
17. Мочерний С. В., Довбенко М. В. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка). Навчальний посібник. Львів, 2005. 488 с.
18. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень: Опорний конспект. К.: МАУП, 2002. 128 с.
19. Чухно А. А., Юхименко П. І., Леоненко П. М. Сучасні економічні теорії: Підручник / За ред. А. А. Чухна. К.: Знання, 2007. 878.
20. Чомпа П. Нариси економетрії. Українська економічна думка. К.: Знання, 2007.
21. Юхименко П. І., Леоненко П. М. Історія економічних учень: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. К.: Знання-Прес, 2001. 514 с.

8. Методи навчання

- використання мультимедійних лекцій (вступна, тематична, оглядова, проблемна, лекція-діалог, пояснювально-ілюстративна лекція, лекція-дискусія, заключно-узагальнююча лекція);
- використання фліпчарту (проведення тренінгів, семінарів);
- розв'язання ситуаційних задач;
- круглі столи, економічні турніри, ділові та рольові ігри, що формують професійну компетентність;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розв'язання кросвордів відповідно тем;
- робота з менторами над інноваційними проєктами;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

9. Контроль і оцінка результатів навчання

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів: поточний контроль – загальна відповідність заявленим компетентностям за результатами лабораторних занять – 50 балів (усний контроль:

опитування, бесіди, доповіді, повідомлення на задану тему та ін., індивідуальні завдання, розв'язування задач та ін.); рубіжний контроль (колоквіум у формі тестування) – 10 балів; показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності – 10 балів, підсумковий контроль, (екзамен в усній або тестовій формі) – 30 балів. Разом: 100 балів. Якщо здобувач протягом семестру за підсумками поточного та рубіжного контролів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він до заліку не допускається. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками поточного та рубіжного контролів є виконання студентом підсумкової контрольної роботи (колоквіуму).

9. Форми поточного та підсумкового контролю

- екзамен;
- тести;
- контрольні роботи;
- самопрезентації;
- презентації;
- самопрезентації;
- командні наукові проекти;
- самоконтроль;
- взаємоперевірка.

Шкала оцінки знань студента

Оцінка за національною 4-бальною шкалою	Рейтинг студента, бали	Оцінка за шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A
Добре	82-89	B
	75-81	C
Задовільно	66-74	D
	60-65	E
Незадовільно	35-59	FX
	1-34	F

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Усний виступ, письмові відповіді, виконання і захист творчої роботи, тестування	Критерії оцінювання
90-100 %	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
73-89 %	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
55-72 %	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
35-54 %	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
15-34 %	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0-15 %	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид навчальної діяльності		Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	4
3	Виконання домашніх завдань	4
4	Виконання контрольних робіт, тестування	10
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (підготовка презентацій та доповідей за обраною проблематикою, розробка та захист дослідницьких проєктів)	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
7	Участь у роботі на практичних заняттях	4

8	Виконання домашніх завдань	4
9	Виконання контрольних робіт, тестування	10
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (підготовка презентацій та доповідей за обраною проблематикою, розробка та захист дослідницьких проєктів)	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності (участь у роботі наукових гуртків, конференціях, підготовка наукових тез, статей, доповідей тощо).	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Передбачається врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

10. Політика навчальної дисципліни

Дисципліна передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття, здобувач презентує виконані завдання під час консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Силабус погоджено

Гарант освітньої програми

_____

(підпис)

Брояка А.А.